

Na osnovu člana 27. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju (“Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde”, broj: 05/16), Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, **d o n o s i:**

PROGRAM RADA PRODUŽENOG BORAVKA U OSNOVNOJ ŠKOLI

I

Ovim Programom utvrđuju se okvirni sadržaji, način organizovanja prostora i vremena u produženom boravku djece u osnovnoj školi od I do III razreda.

II

Uvod

Savremeni način života sve većem broju roditelja nameće potrebu zbrinjavanja djeteta mlađe školske dobi (od I do III razreda) koje nakon redovne nastave odlazi kući i bez nadzora provodi vrijeme do dolaska roditelja.

Samostalan boravak kod kuće često izlaže dijete mnogim opasnostima, a strah i briga roditelja za dijete tokom radnog dana nameću potrebu za organizovanom brigom o djetetu.

Škole time dobivaju novu i zahtjevniju ulogu koja od zaposlenika zahtijeva organizovaniju brigu za dijete tokom cijelog dana. Produženi dnevni rad nakon redovne nastave – produženi boravak, jedan je od modela kojim se mogu kvalitetno i sistematski riješiti navedeni problemi. Nova uloga škole na taj će način biti maksimalno i racionalno iskorištena jer pruža nebrojene mogućnosti djelovanja u svrhu pravilnog razvoja i rasta svakog djeteta u kvalitetnu osobu, korisnu svojoj porodici i zajednici.

Pedagoška koncepcija rada u produženom boravku, kao i u nastavi zasniva se na svim potrebama učenika i konkretnim utjecajem na njih. Radi se prilagođavanje nastavnih metoda s ciljem dobre artikulacije slobodnog vremena i samostalnog učenja.

Rad u produženom boravku mnogo je drugačiji od klasične nastave, ali i cjelovitiji i bogatiji. Ne svodi se samo na pisanje zadaće.

Rad u produženom boravku snažno utječe na emocije učenika, sigurnost u sebe, samopoštovanje, povjerenje u prijatelje, saradnju, pomaganje, odgovornost, znatiželju,

samovrednovanje, zdrav moral, osjećaj uspješnosti, snalažljivost, okretnost, pravo na pogrešku i prihvatanje pogrešaka kod sebe i drugih.

III

Opći ciljevi programa rada i organizacije slobodnog vremena u produženom boravku

Ciljevi programa rada i organizacije slobodnog vremena u produženom boravku su:

1. omogućiti učeniku život ispunjen različitim sadržajima koji će povoljno utjecati na razvoj učenikove cjelokupne osobnosti, te individualnih i jedinstvenih potencijala
2. omogućiti razvoj učenika kao socijalnog bića
3. pripremiti dijete za daljnje obrazovanje i cjeloživotno učenje (učiti kako učiti)

IV

Specifični ciljevi programa rada i organizacije slobodnog vremena u produženom boravku

Specifični ciljevi programa rada i organizacije slobodnog vremena u produženom boravku su:

1. potpun i harmoničan razvoj učenika
2. isticanje individualnih različitosti (svaki učenik je jedinstven - nastoji mu se omogućiti svestran razvoj svih potencijala)
3. omogućavanje razvoja svih potencijala učenika
4. korištenje različitih pristupa učenju,
5. osposobiti učenike za samostalno učenje,
5. razvijanje i njegovanje pismenosti (jezička i matematička)
6. razvoj kreativnosti, sposobnosti rješavanja problema
7. poštovanje različitosti i važnosti tolerancije
8. briga o učenicima s posebnim potrebama
9. olakšavanje prelaza iz nižih u više razrede osnovnog obrazovanja

V

Ključna područja razvoja u produženom boravku:

- emotivni, kognitivni, socijalni i psihološki razvoj
- socijalizacija i komunikacija
- razvoj komunikacijskih kompetencija
- utemeljenje osnova matematičke, logičke i naučno-tehnološke pismenosti
- kulturno-umjetničko područje razvoja
- igra, sport i rekreacija

- aktivnosti prema odabiru škole

VI

Organizacija vremena i prostora

1. Slobodno vrijeme u zatvorenom prostoru

Unutar škole u zatvorenom prostoru za produženi boravak, učenici slobodno vrijeme provode uz nadzor nastavnika, a slobodno vrijeme podrazumijeva:

- **pisanje** (izrada domaćih zadataka, vježba pisanja i urednost rukopisa, pisanje po slobodnom izboru učenika),
- **crtanje** (kreativno izražavanje učenika kroz dječiji crtež upotrebom različitih tehnika i materijala koji stoje na raspolaganju u produženom boravku),
- **gledanje TV- a** (dječije emisije, emisije obrazovnog karaktera, crtani filmovi, dokumentarne emisije u skladu sa uzrastom učenika),
- **igranje različitih društvenih igara** (kroz igre jačati: samopouzdanje, pozitivnu sliku o sebi i drugima, kolektivnu svijest, komunikativne sposobnosti kroz debate, aktivno slušanje - uvažavanje sagovornika - slušanje dok drugi govore - za riječ tražiti dozvolu, aktivno posmatranje sa zadatkom i učestvovanje u grupi),
- **čitanje lektire** (obavezne ili lektire po slobodnom izboru učenika koja se nalazi u prostorijama produženog boravka, čitanje dječijih časopisa, čitanje sa zadatkom, uvježbavanje diktacije, visine tona, čitanje znakova interpukcije, čitanje poezije, dijalog).

2. Organizacija slobodnih aktivnosti kroz radionice

- **likovna radionica** (primjena naučenih tehnika, razvoj novih tehnika, rad sa novim materijalima, slobodno izražavanje),
- **muzička radionica** (dječije igre uz muziku, likovno izražavanje uz slušanje dječijih kompozicija, plesne i ritmičke igre),
- **komunikacija i druge radionice** (različite igre komunikacije - npr. „pokvareni telefon“, nastavljjanje započete priče, osmisli i završi priču, a neka neko drugi nastavi, slušanje drugih, slušanje nastavnika),
- **jezička radionica**, (grupno čitanje knjiga, slikovnica, dječijih časopisa, kroz grupno čitanje knjiga razvijati aktivno slušanje, čitanje i razumijevanje,

uvježbavanje čitanja, dogovor oko izbora dječijeg časopisa ili slikovnice i najzanimljivije teme),

- **dramska radionica**, (pričanje humorističnih sadržaja, sadržaji primjereni uzrastu učenika - može ih pričati nastavnik/-ca ili sami učenici, gluma, dramatizacija, dramatizacija na određeni tekst primjeren uzrastu učenika - osmišljavaju sama djeca, postavljaju scenu, vrše podjelu uloga, uvježbavanje oponašanja ličnosti, gluma kroz dječije igrokaze, pripremanje tačaka za priredbe u školi...),
- **radionice plesa i asocijacije**, (ples uz dječije pjesme, moderni plesovi, pravljenje samostalnih koreografija na određenu muziku, igre asocijacije - pogodi šta je ovo - igra pantomime, na šta te asociira ova riječ ili grupa riječi, pogodi konačno rješenje),
- **stvaralačke radionice** (kreiranje i izrada razrednih novina - pomoć pruža nastavnik, neobavezni razgovori o temama po izboru učenika - teme predlažu učenici, a o temama odlučuje nastavnik uz pomoć učenika, izrada slikovnica i niz drugih organizovanih aktivnosti koje kreira voditelj produženog boravka uz pomoć učenika i roditelja, slikovnice se izrađuju kao i razredne novine, povremeno se izlažu u holu škole).

3. Slobodno vrijeme na otvorenom prostoru

Kada to dozvoljavaju vremenske prilike, učenici dio vremena u produženom boravku provode na otvorenom prostoru, što podrazumijeva:

- Sportske aktivnosti u školskom dvorištu
- Izleti
- Radovi u školskom vrtu
- Posjete institucijama, radionicama, znamenitostima kraja
- Šetnja

VII

Realizacija sadržaja

Realizacija sadržaja produženog boravka zahtijeva fleksibilniju organizaciju vremena i prostora i to:

- Pravilan raspored zajedničkih aktivnosti - naglasak je na izboru učenika
 - Planiranje rada u grupama, parovima i individualni rad
 - Strukturiranje prostora tako da on bude podsticajna sredina za učenike
 - Oslobađanje od ustaljenih, šabloniziranih oblika i načina rada
 - Angažovanje roditelja u opremanju prostora
 - Korištenje stručne literature olakšava proces izbora dječijih aktivnosti:
1. Psihološko-pedagoška i metodička literatura
 2. Enciklopedije za učenike
 3. Knjige iz oblasti nauke, kulture, umjetnosti i sporta
 5. Zbirke zagonetki, dječijih igara itd.

VIII

Otvorenost prema informacijama o radu

Voditelj produženog boravka koji je otvoren za uvođenje inovacija i za lično usavršavanje ima više izgleda za bolje rezultate i veće lično zadovoljstvo. Od voditelja produženog boravka se očekuje da kritički posmatra i procjenjuje svoju praksu, te da na osnovu iskustva raspravlja sa kolegama i drugim stručnjacima.

IX

Obaveze voditelja produženog boravka

Obaveze voditelja produženog boravka, pored promovisanja osnovnih principa i ciljeva osnovnog odgoja i obrazovanja, su:

1. organizovanje dnevnih obrazovnih zadataka u skladu s odgojno-obrazovnim potrebama učenika
2. pružanje stručne pomoći i savjetovanje učenika
3. organizovanje slobodnih aktivnosti učenika koje podrazumijeva vođenje slobodnih aktivnosti, upućivanje učenika na aktivnosti, kao i organizaciju rekreativnih i izvanučioničnih aktivnosti, za učešće u kulturnoj djelatnosti škole i zajednice

4. briga za pravilnu prehranu učenika
5. redovna saradnja sa roditeljima i izvještavanje o radu učenika
6. briga za uređenje i funkcioniranje radnog prostora te izrada potrebnog didaktičkog i ostalog materijala
7. planiranje i programiranje rada produženog boravka (godišnje, mjesečno, dnevno)
8. vođenje evidencije o polaznicima produženog boravka (uspostavljanje evidencije, dnevna evidencija, evidencija saradnje sa roditeljima)
9. organizacija roditeljskih sastanaka
10. saradnja sa učiteljima u redovnoj nastavi (praćenje programa rada učitelja u redovnom odjeljenju s posebnim osvrtom na ciljeve i zadatke, uspostavljanje kontrole nad dnevnim obrazovnim zadaćama i obrazovnim potrebama pojedinog učenika)
11. saradnja sa stručnim saradnicima
12. stručno usavršavanje voditelja
13. izvještavanje, statističko praćenje rezultata i evalucija rezultata rada na polugodištu i na kraju školske godine
14. otvorenost za sadržaje pripreme i proslave značajnih međunarodnih, državnih i dr. praznika i prigodnih svečanosti
15. upoznavati učenike sa zanimljivim događajima iz prošlosti i sadašnjosti, što pruža mogućnost za razvoj dječijih emocija, socialnih osjećanja i pripadnosti zajednici.

X

Rad u produženom boravku

Rad u produženom boravku će se odvijati kroz realizaciju usmjerenih časova, neusmjerenih časova, samostalnog rada i pratećih aktivnosti, koje mogu biti dio neusmjerenih časova ili dio vannastavnih aktivnosti.

Samostalan rad podrazumijeva da se učenici uključuju u samostalno učenje i izradu domaće zadaće dok sve aktivnosti prati voditelj produženog boravka.

Voditelj produženog boravka realizira aktivnosti u učenju i rješavanju domaćih zadataka u skladu sa nastavnim programom, sadržajima koje učenik usvaja u razredu koji pohađa u redovnoj nastavi.

Voditelj produženog boravka aktivnosti planira u skladu sa nastavnim programima i u saradnji sa učiteljem koji realizira nastavu u redovnom odjeljenju.

U saradnji sa nastavnikom iz redovne nastave, voditelj produženog boravka planira i realizira sa učenikom i časove, u okviru samostalnog rada, na kojima učenik treba usvojiti sadržaje u kojima ima prepreke i poteškoće.

O napretku/zaostajanju učenika, voditelj produženog boravka je obavezan obavijestiti nastavnika koji realizira nastavu u odjeljenju koje učenik redovno pohađa, roditelja tog učenika i o provedenim aktivnostima o dodatnom radu voditi pismenu zabilješku.

Neusmjereni čas podrazumijeva da učenici predlažu i izabiraju aktivnosti, igre, zabavu, razonodu. Zadaća voditelja produženog boravka je da motiviše učenike i omogući im učešće u punom kapacitetu.

Usmjereni čas podrazumijeva da učenici zadovoljavaju svoje interese i potrebe pod usmjerenim rukovodstvom voditelja u sljedećim oblastima:

- Tjelesni odgoj
- Kulturno-umjetnički rad
- Likovno-tehnički rad
- Zabava
- Umjetničke i plesne aktivnosti
- Govorno i pismeno izražavanje
- Ekologija

XI

Ishrana za učenike

U produženom boravku učenici imaju organizovanu ishranu. Ishrani i higijeni za vrijeme jela neophodno je posvetiti posebnu pažnju.

Izrada jelovnika mora da prati zadatke zdrave prehrane. Zadatak voditelja produženog boravka je da razgovara sa učenicima o navikama u ishrani, o tome koja je hrana zdrava za njihov razvoj i o sticanju socijalnih i kulturnih navika.

Kultura ponašanja u dijelu koji se odnosi na ishranu za učenike zadatak je na koji voditelj produženog boravka svakodnevno usmjerava učenike:

- Učenici u skladu sa pravilima i organizovano odlazi u prostor predviđen za ishranu u produženom boravku
- Pravilna upotreba pribora za jelo
- Učenici sjede na svojim mjestima dok svi ne završe sa jelom
- Moguća ispomoć učenika u kuhinji u spremanju stolova
- Učenici se organizovano i tiho vraćaju u učionicu
- Omogućiti da to za učenike budu ugodni trenuci opuštanja. Voditelj produženog boravka treba da radi na izgradnji takve atmosfere, sjedeći zajedno sa djecom i uključujući se sa njima u razgovor.

XII

Produženi boravak djece traje, zavisno od uzrasta djece i iskazanih želja roditelja, od 2 (dva) do 5 (pet) sati dnevno.

Operativni plan rada i raspored vremena u produženom boravku, koji zavisi od uzrasne grupe djece u produženom boravku, predlaže voditelj produženog boravka, a odobrava ga direktor škole. Raspored vremena osigurava pravilnu smjenu rada, odmora i rekreacije, a treba ga postaviti fleksibilno.

XIII

Voditelj produženog boravka će u saradnji sa pedagogom izraditi okvirni program rada za svaku grupu, koji se po potrebi može dopunjavati u toku rada produženog boravka. Prijedloge za izmjenu i dopunu daju nastavnici, pedagozi, roditelji i korisnici - učenici.

XIV

Stupanjem na snagu ovog Programa prestaje da važi Program rada produženog boravka u osnovnoj školi („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“ broj11 /13).

XV

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenim novinama Bosansko-podrinjskog kantona Goražde”, a primjenjuje se od početka školske 2016/17. godine.

Broj:10-38- /16

Goražde,02.08. 2016.

MINISTAR

Damir Žuga, prof.

